

On vaja lihtsalt *tegutsema* hakata

Keiu Roosimägi (35) ja Tanel Joost (48) on erivajadustega ettevõtjad, kel on õnnestunud oma puudused tugevusteks pöörata. Kaks rööprähklejat jutustavad, millised on iseenda tööandjaks olemise rõõmud ja raskused.

TEKST: Maarja-Liis Mölder, ajakirja Sinuga kaasautor FOTOD: erakogu, Saara Mildeberg

Keiu Roosimägi

Tanel Joost

Millega te praegu tegelete?

Keiu: Ma küsiks, et millega ma ei tegele. Olen õppinud juristik, põhitöökoht on Claudius õigusbüroos ja esindan juba 10 aastat kohtus kliente.

Ma ei võrdsusta tööd enda jaoks ainult raha, vaid ka mõjuga, mis minu tegemised ühiskonnale avaldavad. Olen ka veebipõhise tugikeskkonna Helpific tegevjuht. Selle platvormi kaudu saavad erivajadusega inimesed ja eakad tellida vabatahtlikke abistajaid või tasulisi teenuseid. Helpific on saanud alguse ideede arendamise võistluselt „Garage48“.

Olen ka Eesti Jagamismajanduse Liidu asutaja ning juhatuse liige. Tegeleme jagamismajandust

puudutava poliitika kujundamisega. Lisaks juhin Eesti Neurofibromatoosi Ühingut, kus olen peamiselt nõustaja neile, kel minuga sama diagnoos.

Tanel: Olen seotud nelja organisatsiooniga. Igapäevaselt seisneb minu töö meditsiinitehnikat tootva ettevõtte OÜ Equa juhtimises. Lisaks on mul vennast äripartneri Janno Joostiga ettevõtte Aferone OÜ, mis tegeleb CNC freesimis- ja treimistöödega.

Olen ka ühe Inglismaa ettevõtte Oxford Engineering Eesti OÜ juhatuses, mis tegeleb samuti CNC freesimis- ja treimistöödega. Vabatahtlikuna olen Tartu Ärinõuandla nõukogu liige.

Tanel Joost
Saksamaal
metallitöömessil
koos venna ja
äripartneri
Janno Joosti ning
vennapoja
Kristjan Joostiga.

Kuidas leidsite tee oma tööni?

Keiu: Olin teistest erinev laps, viletsam ja äbarikum, inetu pardipoeg, nagu öeldakse. Ega mul tol ajal palju sõpru ei olnud, pidin kuidagi oma aega sisustama. Samal ajal, kui teised koos hängisid, istusin mina raamatukogus ja lugesin palju. Mäletan, et juba 12-aastaselt lugesin Äripäeva. Tulen vaesest perest ja tol ajal unistasin, et suureks saades hakkam tegema suuri ja olulisi asju. Mäletan, et tahtsin saada ÜRO peasekretäriks, sest õiglus oli minu jaoks juba siis väga südamelähedane – et kõiki koheldaks võrdselt.

Just tänu sellele, et kogesin ise tõrjumist, seda, et ühiskonnas peab justkui vastama mingitele standarditele, et sind aktsepteeritaks, hakkasin ilmselt mõtlema, milline võiks olla ühiskond, kus ma ise tahaksin elada. Mul ei olnud tollal tugivõrgustikku ega sotsiaalteenuseid ümber. Ei tulnud seda ka raha kusagilt ja ma pidin varakult iseseisvaks saama.

Olin valiku ees, kas jään oma haigusega nurka nutma või loon ise endale maailma, kus võin kõike teha ja saavutada. See tähendab, et õppisin palju, läksin ülikooli, töötasin selle kõrvalt ettekandja ja müüjana ning pärast bakalaureuseõpinguid läksin juba assistendiks ühte advokaadibüroosse.

Ja seal mõistsidki, et Sul tuleb pigem ise endale töödandjaks hakata?

Jah, kogemus seal büroos lõppes ühest küljest halvasti, teisalt hästi. Oma tervisliku seisundi tõttu pidin sealt lahkuma, kuna käisin väga raskel seljaoperatsioonil ja olin 4 kuud voodis. Tööandja ei soovi sellist assistenti, kes 4 kuud on ära, 2 kuud töö ja siis võib-olla jälle ära. Praeguseks olen läbi teinud 50 operatsiooni ja ma ei kujutaks ette, et pean kellegi alluvuses töötama. Võib-olla paljudel erivajadustega inimestel on see hirm, et ei julgegi tööandjale helistada, et halb on olla. Mul jääb see stressiallikas ära, et pean kellelegi pidevalt aru andma.

Siis olingi töötuna kirjas, kirjutasin äriplaani ja sain ettevõtluse alustamise toetust. Summa oli küll väike, aga alustada aitas.

Tanel, kuidas Sinu karjäär on siiani kulgenud?

Ma jäin 1991. aastal avarii tagajärjel ratastooli. Esimene aktiivsus tekkis minus siis, kui mõni aasta hiljem sain tööle Tartu Invaabikeskuse juhatajaks. Me laenutasime puuetega inimestele abivahendeid.

Seal töötades nägin, et väga palju on selliseid abivahendeid, mida ei saadeta humanitaarabi kor-

“
**VÖTAN KÕIKI
 läbikukkumisi
 niimoodi, et see
 on kooliraha.**
 Keiu Roosimägi
 ”

ras, aga mida inimesed väga vajaksid. Sel ajal tekkiski mõte, et äkki teha ise tootmine ja hakata neid valmistama. Algul hakkasimegi tootma lihtsamaid invakäsipuid, WC-potitoole, käimisabivahendeid jms. Päris alguses sain Eesti Puuetega Inimeste Fondilt ka väikese toetuse ja laenu, mille pealt asja käivitada.

Alustasime täiesti nullist ja meie esimeste aastate käive oli suurusjärgus 30–40 000 eurot, praegu on meie kahe ettevõtte aastakäibed ca 3 miljonit eurot.

Algusaastatel polnud mul ka erilist haridust. Kui ma avarii tegin, olin kahest keskkoolist välja visatud, 9-klassilise haridusega. Ratastooli sattudes võtsin end käsile, lõpetasin kaugõppes keskkooli ja hiljem ka Tartu ülikooli. Peab tunnistama, et ratastooli jäämine tõi mu ellu ka palju positiivseid muutusi.

Ettevõtluses on ju omajagu riske ja vastutust kanda, miks see Sulle noore poisina parim valik tundus?

19-aastaselt ratastooli jääda oli üsna traagiline ja minu enesehinnang kukkus põhimõtteliselt nulli. Eks mul oli algusaastatel vaja midagi, millega oma ego turgutada. Äri tegemine oligi minu jaoks see rehabilitatsiooni tööriist, millega elurõõm tagasi saada ja enesehinnangut tõsta.

Mis alustava ettevõtjana kõige rohkem heidutas või keerukam tundus?

Keiu: Esimesed aastad olid tõesti rasked – kust need kliendid tulevad jne.

Palju tuli ise endale selgeks teha ja juurde õppida. Endal peab meeletu tahe olema. Kindlasti nõuab see ka julgust, esimene aasta paneb teatud mõttes su tuleviku paika, sest raskustes võib tekkida soov alla anda, aga sellega ei tohi kiirustada, sest juba järgmine oleks võib-olla olnud võidusamm läbimurdeni. Alguses võibki tekkida mingi häbitunne, et oled ju ettevõtja küll, peaksid edukas olema, aga...

Tanel: Algusaastatel tuli ikka väga palju võidelda ka eelarvamuste ja stereotüüpidega ratastoolis inimeste suhtes. Ega mind tööstusvaldkonnas väga tõsiselt kohe ei võetud. Pigem tuli, jah, eelarvamusi murda.

Aga see oli esimesed 10 aastat. Praegu ma enam seda ei taju ega märka. Võib-olla olen ise niivõrd enesekindel, et ei pane enam selliseid asju tähele. Ühiskond on arenenud ja palju positiivsemaks muutunud. Praegune olukord on kindlasti midagi muud kui 1995. aasta, kui üldse ratastoolis inimesi tänaval ei näinud. Praegu tunnen end isegi privilegeerituna, just eriti välismaalastega suheldes tundub, et suhtutakse kuidagi paremini kui tavainimesse. Tunnetan teatavat inimlikku empaatiat, mis teeb mu töö ärisuhete loomisel lihtsamaks.

Muidugi oli algul ka rahaliselt väga raske. Kõige keerukam oligi see, et valisime tootmise. Oli vaja ruume, seadmeid ja tööriistu. Iga väiksemgi tööriista purunemine oli rahaline kahju. Nii palju igasuguseid kulutusi, mida lihtsalt pidi tegema. Õnneks olid meil kindlad sissetulekud ja enda heaolu ei sõltunud kohe sellest palgast, mida sealt võtta.

Kas meenub mõni valus õppetund, mis on targemaks teinud ja edasi aidanud?

Tanel: Oi, neid on 25 aasta jooksul ikka palju olnud. Kõige valusamalt tulevad meelde muidugi majandussurutise aastad, kus me olime ikka päris keerulises olukorras ja pidime juba üht-teist müüma hakkama, et välja tuleks oma asjadega.

Oli näiteks juhtum, kus üks Rootsi klient, kelle tellimused olid 60% meie käibest, muudkui survestas, et peaksime tootmist laiendama. Ostsimegi liisinguga uue tootmishoone ja järgmisel hetkel toimusid Rootsi turul mingid muutused ning meil kukkus see suurte tellimustega klient päevapealt nulli. Ja samas oli meil kaelas uue hoone liising. Tolle aja vääringutes oli see meile väga suur investering – kui aasta käive oli 1,27 miljonit krooni, siis tootmishoone maksiski nii palju – kogu aasta käibe suuruse investeringu. Sattusime ikka päris suurtesse raskustesse.

Mida Sa sellest õppisid?

Kunagi ei tohi lasta ühe kliendi osamäära liiga suureks, soovitatavalt mitte üle 20%, see maandab riske.

Teine näide meenub seoses teise ettevõttega, mille me asutasime ühisettevõtteks koos rootslastega. Rootslastele kuulus 60% protsenti ja meile 40%. Kui olime juba mitmeid aastaid seda asja koos ajanud, kadus rootslastel huvi ettevõtet arendada. Ütlesid, et paneme selle ettevõtte kinni. Aga meie ei olnud terve selle aja jooksul sealt sentigi

tulu saanud ja tundus kuidagi halb kaotus niimoodi päevapealt üks kinni panna. Tegime neile ettepaneku, et ostame nende osa välja. Hakkasime firmat arendama, aga sattusime kohe raskustesse. Olime ühe miljoniga miinuses ja turgutasime ettevõtet ikka mitmeid aastaid. Koostöös tublide juhtidega suutsime ta täiesti põhjast välja tuua. Praegune on see väga kiire arenguga edukas ettevõtte. Sealtp õppisin, kui oluline on leida hea juht ja head spetsialistid. Nende mõju ettevõttele on äärmiselt suur.

Keiu, kuidas Sinu õppetundidega on?

Võtan kõiki läbikukkumisi niimoodi, et see on kooliraha. Ülikoolis on ka ainepunktidel teatud hind, mille peab maksma.

Kõige rohkem olen pidanud õppima raha küsima, alustajana ei julgegi või ei tea, mis see õiglane summa olla võiks. Nagu häbi on küsida. Olen perekonnaõiguse jurist ja ikka hakkad mõtlema, et ega teistel ju ka nii palju raha ei ole ja... kirjutad oma töötunde vähemaks. Aga tegelikult peab aru saama, et see on sinu aeg ja töö ning oskama sellele ka õiglast hinda määrata. Nüüdseks tean näiteks, et välisklientidelt tasub teatud summa ette küsida, et pärast ei peaks neid välismaalt taga ajama. Olen õppinud ka seda, et ei tohi jääda emotsioonide lõksu ega hakata ennast teistega võrdlema.

Kuidas te ennast selle kõige keskel laete?

Tanel: Võtsin endale väga adrenaliinirohke hobi – hakkasin kolm aastat tagasi sõitma sportkardiga. Mul on ümberehitatud sportkart, millega olen täiesti tavaliste inimestega ka ühes võistlussarjas võistelnud. Minu teada olen Baltikumis ainuke puudega inimene, kes sellel spordialal tegutseb.

Meeldib ka reisida, näiteks mõned nädalad tagasi käisime terve kollektiiviga Saksamaal maailma suurimal metallitööstusmessil.

Keiu: Loen väga palju, reisin võimalikult palju, kuulan viniüüplaate, olen oma pere ja pojaga, võtan osa enesearengu seminaridest, magan, tantsin kasvõi üksi kodus, kohtun hingelt ilusate inimestega, loen võõrastelt saadud positiivseid tänuavaldusi, kallistan oma koera, käin Jaani koguduses ehk oma kodukoguduses, kutsun külla sõpru ja kolleege või peame piknikku.

Kas riik saaks ettevõtja jaoks midagi ära teha?

Tanel: Alustavate ettevõtjate jaoks võiks riik käigus hoida mingit tugikeskkonda, kus juba kogenud ettevõtjad saaksid olla mentoriks ja abiks alustajatele. Oleksin hea meelega valmis abiks olema ja samas mõtlen, kui väga toona oleks ise seda vajanud.

Juba tegutsevatele ettevõttele avaldavad minu arvates väga positiivset mõju EASi erinevad struktuuritoetused. See on ülikõva ja neid võiks rohkemgi olla.

Keiu: Maksukoormus on tohutult suur. See tekitab tunde, et miks ma üldse sellega tegelen. Kui riik tahab erivajadusega inimesi aktiveerida, et nad ei oleks ainult passiivsed saajad, vaid ehitaksid ise oma elu, siis peaks tõsiselt maksukoormuse üle vaatama.

Kolm nõuannet inimesele, kes kaalub ettevõtte alustamist.

Tanel:

1. Vali valdkond, kus tunned ennast hästi või kus sul on mingi eelis.
2. Hari ennast hästi palju ja igakülgsetl.
3. Kui kahtled, kas võtta suurema palgakuluga hea töötaja või madalama palgaga kehvem töötaja, siis vali alati parem. See toob kokkuvõttes suuremat kasu.

Keiu:

1. Kõike ei saagi ette osata ega teada. On vaja hakata lihtsalt tegutsema, ettevõtte tuleb nagu pusletükkidest kokku panna. Hirmud on lihtsalt mõtted, mida ei tasu uskuda.

2. Leia ja koonda enda ümber Sinu jaoks õiged inimesed, kes aitavad Sul asju ära teha. Kindlasti on neid, kes on Sinust mõnes asjas osavamad ja targemad.

3. Sellel, mida teed, peaks olema ka laiemas plaanis väärtus – see peaks olema toode või teenus, mida ka ise sooviksid tarbida või vajad. Niimoodi lahendad Sa konkreetsest probleemi, tead selle põhjuseid ja suudad pakkuda võimalikke lahendusi ega tegutse tühja koha pealt. ■

Kes palju teeb, see palju jõuab

Sirle Papp – suure pere ema,
telesaatejuht, õpetaja,
Eesti Kurtide Liidu juhatuse liige

Kui siinkirjutaja püüdis Sirle Pappi intervjuuerida, selgus, et tegemist on pehmelt öeldes keerulise ülesandega. Sirle on kogu aeg lennus ja tegemisi on tal nõnda palju, et kõrvalseisjal läheb nende kõigi meelespidamine raskeks.

TEKST: Kristi Kallaste, ajakirja Sinuga kaasautor FOTOD: Erakogu, Eesti Rahvusringhääling, Kristi Kallaste

Kes siis on Sirle Papp?

Esimese pähetorganud lausega öeldes – Sirle on 31-aastane energiapomm. Kas siia tuleks midagi veel lisada? Näiteks et Sirle on Eesti Kurtide Liidu juhatuses, kus tema tööloikudeks on meedia, haridus ning töö noortega. Või tasuks mainida, et

hoolimata sügisesest ajast on ta juba praegu korraldamas 2020. aasta kuulmispuudega emade ja laste suvelaagrit? Aga räägime kõigest järjekorras.

Sirle on etniline kurt ehk teisiti öeldes kurtide vanemate laps. Tema isa Tiit Papp on Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees ning innukas eesti viipe-